

Nõukogude rahva tee võidu-
le saksa fašismi üle algas
esimestest sõjapäevadest, algas
Brestist. Joobunud hõlpsasti
edust läänes, pörkasid Hitleri
väed meie maa piiril resolju-
tsele vastupanule. Bresti kindlu-
se väike garnison pidas vastu
surmani, lüües peaaegu kuu
kestel tagasi Saksa sõjaväes

nelased võitlesid viimse hetkeni
ja viimse meheni.»

Mitu aastat hiljem avastati
kindluse varemetes pealdised
müüridel: «Meid oli viis. Või-
sime vastu esimese lahingu 22.
VI 1941. Sureme, kuid ei lahku
siit!», «Meid oli kolm moskva-
last — Ivanov, Stepantšikov,
Zuntjajev, kes kaitsesid seda ki-
rikut, ja me andsime vande: su-
reme, kuid siit ei lahku. Juuli
1941. a.»! Ajaliselt viimane kir-
jutis: «Ma suren, kuid ei anna

nud Hitleri ja Mussolini küla-
käigud kangelaskindlusse nende
esimesel idarinde inspekteerimisel:
oma silmaga tahtsid nad
veenduda, kas legendaarne kind-
lus ei ole siiski müüt. Kaardritel
on näha fašistlike peameeste
süinge ilme.

Vaenlase ootamatult suured
kaotused ja kindluse kaitsjate
ääretu mehisus pidanuksid ole-
ma hoiatuseks fašistlikele väge-
dele. 1944 aastal muide purus-
tati selsamal Valgevenemaal
koos teiste Saksa väekoondis-
tega ka siin mainitud 45. jala-
väediviis.

Surematu garnison

üheks paremaks peetud 45. jala-
väediviisist väeosade rünnakuid.

Sellele maatükile langesid
pommillaviinid, Lõomas tulemeri-
lisaks pommidele heideti lennu-
kitelt alla bensiinivaate. Piki
müüre hiilivad sakslased juhtsi-
d laskeavadesse leegiheltjate
tule. Kuid kindlus vastas auto-
maadi- ja kuulipildujatulega,
rünnak löödi uuesti tagasi.

Natsid pätskasid Nõukogude
vägede tagalasse suure diver-
santide grupi, kelle eesotsas oli
kurikuulus Otto Skorzeny. Hil-
jem ta kirjutas raamatus «Eri-
ülesanded»: «Linna keskkindluse
jätkasid venelased meele-
heitlikku vastupanu... Mul tuli
liikuda roomates, sest vaenlase
täpsuskütid tahasid eksimatult.
Venelased lükkasid tagasi kõik
allaandmise ettepanekud...
Mitted katsed hõllida kindluse
juurde ja vallutada ta tormi-
jooksuga ebaõnnestusid... Ve-

alla. Hüvasti, kodumaa. 20. VII
41. a.»

Kindluse 3500 kaitsjast jäid
ellu vähesed. Brestis elab huk-
kunud leitnant Ivan Prohhoren-
ko lesk Darja. Koos oma kolme
lapsena ning teiste komandöride
naiste ja lastega oli ta kindlu-
ses lahingu esimesed üheksa
päeva. Darja Prohhorenko ju-
tustab:

«Idafordi kaitsmist juhtisid
major Gavrilov ja poliitjuht
Skripnik. Mulle on meelde jää-
nud Skripnik, väga kindlameel-
ne ja hea inimene. Eriti tähele-
panelik oli ta naiste ja laste
vastu, jälgis, et tohtu vaevaga
hangitud vett saaksid esmajär-
jekorras haavatud ja lapsed. Ta
organiseeris võitlejate vastuvõt-
mise parteisse. Ta ütles meile,
naistele: «Kui jääte ellu, jutus-
tate sellest, mis siin oli ja kui-
das me surime.»

Filmikroonika on jäädvusta-

60-ndatel aastatel ilmus Lää-
ne-Saksamaal Paul Karelli raam-
at «Hitleri sõda Venemaa vas-
tu», milles leiduvad järgmised
read: «Bresti kaitsjate visadus
ja onnastsalgavus jätsid Saksa
vägedele sügava mulje. Sõja-
ajaloos on vähe sellise surma-
põlguse näiteid.»

... Mõned aastad tagasi püsiti
kindluse territooriumile
suurejooneline memoriaal. See
on loodud nõukogude inimeste
vabatahtlike annetustega, et
põhjustada mälestust kangelastest.
Lühikese ajaga koguti ligi kaks
miljonit rubla.

Igal aastal käib memoriaali
vaatamas kuul pool miljonit
inimest. Piduülikult saadetakse
siin noormehi sõjaväeteenistuse-
se, siinsamas annavad noored
sõdurid ustavustootuse kodu-
maale, sifa toovad liht noor-
paarid. Bresti koolinoored aga
selsavad aulvalve igavese tule
juures, mis põleb kindluse õues,
kus võitles surematu garnison.

Arkadi Kudrja.

APN-i korrespondent